

Kompensation i vissa fall för bensinskatt

av hovrättsassessorn Hans Henrik Abelin

Inledning

Finansminister Sträng har till årets riksdag överlämnat en proposition med förslag om gottgörelse för bensinskatt på bensin, som förbrukats vid viss användning av motorsågar och snöskotrar (prop. 1968: 57). Förslaget grundas på bilskatteutredningens¹ betänkande. "Kompensation i vissa fall för bensinskatt" (SOU 1967: 34). Förslaget har i huvudsak oförändrat antagits av 1968 års riksdag (BeU 36, rskr 181 och JoU 21, rskr 178).

I propositionen föreslås att den som yrkesmässigt använder motorsåg skall få individuell kompensation för bensinskatten på den bensin som han därvid förbrukar. Kompensationen skall normalt utgå med ett schablonmässigt bestämt procenttal av det avdrag för bensin och smörjolja till motorsåg som taxeringsmyndigheterna godtagit vid inkomsttaxeringen. Procenttalet föreslås tills vidare utgöra 15 % av den kompensationsgrundande kostnaden. För speciella fall, t.ex. då förbrukaren inte taxeras till statlig inkomstskatt, föreslås särskilda regler. Det föreslås vidare att restituerat belopp skall vara skattefritt vid inkomsttaxeringen. Särskild ansökningshandling krävs för att man skall kunna få kompensation. Handlingen skall normalt bifogas självdeklarationen. I propositionen föreslås att restitutionsärendena skall handläggas inom kontrollstyrelsen.

¹ Ledamöter generaldirektören Hörjel, tillika ordförande, riksdagsmannen Folke Björkman, Johannes Blidfors, Nils-Eric Gustafsson och Gösta Sterne samt hovrättsassessorn H. H. Abelin och kanslirådet Boret Palm.

Vidare föreslås att för budgetåret 1968/69 anvisas ett belopp om 100.000 kr. till Svenska samernas riksförbund som gottgörelse för bensinskatt som utgår på bensin vid användning av snöskotrar inom rennäringen.

Enligt förslaget skall de nya bestämmelserna tillämpas, såvitt gäller motorsågarna fr. o. m. inkomståret 1968 (dvs. 1969 års taxering) och i fråga om snöskotrarna fr. o. m. budgetåret 1968/69.

Propositionen bygger, som nämnts, på ett av bilskatteutredningen avgivet betänkande. I detta konstaterar utredningen att dess huvuduppgift är att verkställa en översyn av vägtrafikbeskattningen och att utredningsarbetet hunnit så långt att det står klart att bensinbeskattning bör finnas även i framtiden. Det framhålls att svårigheter föreligger att begränsa beskattningen till vägtrafiksektorn. Till fördelarna från administrativ synpunkt med den nuvarande bensinbeskattningen hör, enligt utredningens uppfattning, att skatten i allmänhet tas ut hos tillverkarna eller grossisterna och att undantagen från skatteplikten är få. Utredningen har ansett att man inte utan tungt vägande skäl bör avstå från dessa fördelar. Utredningen har övervägt vilka möjligheter som står till buds att tillhandahålla skattefri bensin utanför vägtrafiksektorn på ett från kontrollsynpunkt tillfredsställande sätt. Man har därvid diskuterat fördelar och nackdelar med att tillätta spårämnen och färg till den skattefria varan. Sedan utredningen emellertid funnit att avgränsningsproblemen inte kan

lösas genom märkning av skattefri bensin, har utredningen ansett kompensation genom skatterestitution vara den bästa framkomliga vägen. Utredningens förslag innebär dels individuell kompensation för bensinskatt vid yrkesmässig användning av motorsåg, dels kollektiv kompensation för bensinskatt i samband med snökoterkörning inom rennärigen.

Betänkandet har remissbehandlats, varvid ett 30-tal myndigheter och organisationer yttrat sig.

Nuvarande ordning

Bensinskatt utgår enligt förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt för bensin och vissa alkoholer. Bensin beläggs även med energiskatt enligt förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt. Slutligen beskattas bensin enligt förordningen den 4 februari 1966 (nr 21) om särskild skatt på motorbränslen. Sammanlagt utgår f. n. skatt på bensin med 57 öre per liter, varav bensinskatt 43 öre, energiskatt 9 öre och motorbränsleskatt 5 öre per liter. Av de nu angivna skatterna är bensinskatten specialdestinerad för vägväsendet.

Vissa möjligheter finns f. n. att erhålla befrielse från eller nedsättning av bensinskatt. Skattelättnader kan sålunda under vissa förutsättningar medges handikappade, internationella organisationer och andra fysiska eller juridiska personer. Skattebefrielse förekommer även i form av schablonmässigt bestämd restitution av bensinskatt. Sålunda utgår individuell, schablonmässigt bestämd restitution av bensinskatt på bensin inom jordbruksnäringen, nämligen vid användning av bensindriven traktor, självgående bensindrivna skördetröska och skördetröska med bensindriven hjälpmotor. Till trädgårds-

närigen och fiskerinärigen utgår årlig, kollektiv gottgörelse för bensinskatt som erlagts inom dessa näringar. Kollektiv gottgörelse utgår även till småbåtshamnar.

Motorsågarna

Allmänna synpunkter

Utredningen framhåller att motorsågar används huvudsakligen inom skogsbruket, särskilt i samband med skogsavverkning men även vid röjningsarbete. I någon utsträckning används motorsåg också vid byggnadsarbete. Man räknar med att en van skogsarbetare avverkar en skogskubikmeter (m^3sk) per timme. Vidare torde man kunna utgå från att motorsågarna har en bensinförbrukning av i genomsnitt 0,75 liter per m^3sk . Med en årsavverkning av 60 milj. m^3sk ger detta en total bensinförbrukning om ca 50 milj. liter per år¹. I denna kvantitet ingår även den bensin som åtgår vid röjningsarbete, enligt uppgift 2—3 milj. liter per år.

Med utgångspunkt från en beräknad årlig förbrukning av 50 milj. liter bensin uppskattar utredningen den däremot svarande bensinskatten till drygt 20 milj. kr. per år. Utredningen framhåller att en viss osäkerhet vidlåder denna uppskattning bl. a. eftersom den använda bensinen är inblandad med olja, vanligen 4—8 %. Enligt utredningen svarar den enskilde skogsarbetaren själv för bensinkostnaderna vid motorsågning. Enligt Svenska skogsarbetareförbundet tillhandahåller arbetsgivaren bara i undantagsfall bensinen utan kostnad för arbetstagaren.

Det övervägande antalet remissorgan ställer sig positiva till utredningens

¹ Enligt skogsstatistisk ordbok 1964—1965 uppgick antalet avverkade m^3sk för avverknings-säsongen 1964/65 till 62,4 milj.

förslag till lösning av frågan om kompensation för bensinskatt såvitt rör motorsågar. En del är emellertid kritiska mot utredningens principiella resonemang.

Departementschefen konstaterar inledningsvis att frågan om restitution av bensinskatt på bensin förbrukad vid yrkesmässig användning av motorsåg har behandlats av riksdagen vid olika tillfällen. Departementschefen erinrar om att 1966 års bevillningsutskott (BeU 26) med anledning av motioner i denna fråga¹ uttalat att utskottet delade motionärernas uppfattning att det var angeläget, att frågan snarast löstes beträffande avlyftning från bl.a. skogsbrukets motorsågar av den del av bensinbeskattningen som är avsedd att täcka vägtrafik- och vägstnader. Utskottet ansåg emellertid att spörsmålet inte borde avgöras före bilskatteutredningens ställningstagande till problem som sammanhänger med att drivmedelsskatterna belastar vissa näringsgrenar utöver den direkta nytta de har av vägväsendet.

Departementschefen framhåller vidare att bensinskatten är avsedd att komma vägtrafikken till godo och att denna specialdestinering ansetts böra leda till att bensinskatt på bensin som används för andra ändamål än drift av fordon i vägtrafik i viss utsträckning återbärs till förbrukarna. Av bl. a. administrativa skäl har sådan kompensation begränsats till fält, där bensin i mera betydande omfattning använts för sådana andra ändamål såsom jordbruket, trädgårdsnäringen, fiskerinäringen och den mindre sjöfarten.

Enligt departementschefen visar bilskatteutredningens undersökningar, att skogsnäringen är ett annat område där bensin-

skatten är en kostnadsfördyrande faktor utan att näringen får motsvarande fördelar genom vägväsendets utveckling. Därvid åsyftas inte den bensinskatt som utgår på bensin som inom skogsnäringen förbrukats vid användning av motorfordon utan den bensinskatt som utgår till följd av användningen av motorsågar. Mot bakgrunden inte minst av skogsnäringens allmänna läge ter det sig därför enligt departementschefen angeläget att undanröja den extra belastning som bensinskatten utgör för denna näring.

Departementschefen bemöter härefter vissa remissinstansers invändningar att kompensationen skulle komma att beaktas vid kommande löneförhandlingar. Hittills har man nämligen vid avtalsförhandlingarna tagit hänsyn till att skogsarbetarna i regel har att själva bekosta drivmedel för avverkningen. Departementschefen framhåller att denna kritik vilar på ett felaktigt synsätt. Kompensationen är nämligen inte avsedd att komma skogsarbetarna såsom grupp till del. Den är avsedd att från skogsnäringen ta bort en belastning, som med bensinskattens specialdestinering framstår som orättvis och kostnadsfördyrande. De föreslagna reglerna har heller inte begränsats till att gälla till förmån för de anställda. De avses gälla generellt för den som haft kostnad för bensin vid yrkesmässig användning av motorsåg, oberoende av om vederbörande är fysisk eller juridisk person och i lika mån för arbetstagare och för företagare. Med nuvarande avtalsförhållanden kommer visserligen en stor grupp av dem som får del av kompensationen att utgöras av anställda, men detta förhållande kan givetvis komma att ändras och är, anser departementschefen, utan betydelse för frågan om kompensation bör ges eller inte. Avgörande för frågan om infö-

¹ Motionerna 1966: I: 9, 61, 521 och 533 samt II: 15, 96, 614 och 643.

rande av ett kompensationsssystem är i stället, om skogsnäringen som helhet betraktad f. n. kan anses i mera betydande omfattning erlägga bensinskatt för annat än motorfordon. Utredningen visar tydligt att så är fallet. Enligt utredningens beräkningar uppgår denna bensinskatt nämligen till ett så stort årligt belopp som 20 milj. kr.

Mot bakgrunden härav anser departementschefen inte att det förhållandet, att kompensationen kan komma att påverka utfallet av avtalsförhandlingar mellan skogsnäringens arbetstagare och arbetsgivare, har någon relevans i detta sammanhang.

Val av kompensationsform

Enligt utredningen kan tre grupper av förbrukare komma i fråga för rätt till kompensation. Den som yrkesmässigt använder motorsåg kan sålunda vara arbetstagare, skogsägare vid avverkning i egen skog eller företagare vid avverkning på annans mark. Kombinationer härav kan också förekomma. Kompensation till de nu angivna grupperna kan ske antingen kollektivt eller individuellt. I valet mellan dessa två former för kompensation förordrar utredningen att frågan om återbäring av bensinskatt löses genom *individuell kompensation*. En väsentlig fördel med en sådan kompensationsform anser utredningen vara, att de återburna medlen direkt kommer dem till goda som betalat bensinskatte. Utredningen finner visserligen svårigheter föreligga på det administrativa planet. Enligt utredningens bedömning kan antalet kompensationsberättigade nämligen komma att röra sig omkring 80.000, och ett system med särskild, fristående prövning av varje enskilt fall är därför ogenomförbart enligt utredningens upp-

fattning. Eftersom intäkter och kostnader vid användning av motorsåg prövas i samband med den årliga taxeringen till statlig och kommunal inkomstskatt, anser utredningen dock att frågan om kompensation i princip bör anknytas till taxeringsmyndigheternas prövning av vissa uppgifter som den skattskyldige lämnat i sin allmänna självdeklaration.

Vid *remissbehandlingen* har de flesta remissorganen anslutit sig till utredningens förslag att lösa kompensationsfrågan genom en individuell återbäring av skatt även om en del remissorgan föredrar att kompensationsfrågan löses genom kollektiv restitution.

Enligt *departementschefens* uppfattning bör i valet mellan en individuell eller kollektiv återbäring stort avseende fästas vid att de som bär kostnaden för bensinskatten även får del av de medel som skall utbetalas. Först därigenom kan rättvisekravet, så långt detta är rimligt, anses tillgodosett. För en kollektiv restitution kan enligt departementschefen olika alternativa lösningar tänkas. I inte något av fallen skulle man emellertid nå det resultatet att den återburna ersättningen kommer alla berättigade förbrukare till godo. Dessutom skulle ett genomförande av någon av dessa lösningar sannolikt leda till besvärliga fördelningsproblem. Departementschefen biträder därför utredningens principiella ställningstagande på denna punkt.

Vad gäller anförda betänkligheter mot att sammankoppla en individuell kompensation med taxeringsarbetet framhåller departementschefen att han har stor förståelse för synpunkter av detta slag. Utredningens förslag innebär emellertid i detta hänseende inte att taxeringsnämndens granskning skall innebära någon bedöm-

ning av själva kompensationsyrkandet. På ansökningshandlingen skall enligt förslaget blott antecknas hur taxeringsnämnden bedömt sökandens avdragsyrkande i självdeklarationen. Detta torde enligt departementschefens uppfattning medföra ett tämligen obetydligt extraarbete. Departementschefen anser att det föreslagna förfarandet är praktiskt, förhållandevis lätt att tillämpa och, såvitt man kan bedöma, måttligt kostnadskrävande. Departementschefen anser med hänsyn härtill att de framförda invändningarna inte är av sådan betydelse att man bör frångå förslaget att utnyttja taxeringsförfarandet och i stället välja en annan väg, t. ex. att, såsom förordats av några remissinstanser, lägga hela granskningsarbetet på kontrollstyrelsen.

Departementschefen tar även upp de invändningar som går ut på att utredningens förslag kan bli svårt att tillämpa, om ett system med definitiv källskatt skulle komma att införas. Departementschefen framhåller att tidpunkten för ett eventuellt införande av definitiv källskatt ännu är okänd. Inte heller vet man vilket system för definitiv källskatt som kommer att föreslås. Frågan om det föreslagna kompensationsförfarandet går eller inte går att tillämpa om vi får definitiv källskatt torde inte kunna bedömas innan man vet vilket källskattesystem som kommer att förordas. Enligt departementschefen torde det inte böra komma i fråga att avstå från åtgärder som ter sig angelägna och brådskande bara därför att andra reformer framdeles kan komma att rubba förutsättningarna för dagens åtgärder. Skulle en framtida källskattereform omöjliggöra den administrativa ordning som nu anses lämplig för ett på nuvarande förhållanden baserat kompensationsförfarande, torde bestämmelserna härom då få anpassas till

vad som beslutas i fråga om definitiv källskatt.

Grund för kompensation

Utredningen föreslår att de i den allmänna självdeklarationen godtagna avdragsgilla kostnaderna för bensin och kedjesmörjolja vid användning av motorsåg skall tas som utgångspunkt för bestämmande av kompensation för bensinskatt. Ett alternativ hade varit att vid bestämmande av kompensationen utgå från de inkomster som motorsågsarbetet gett.

Så gott som samtliga remissinstanser har anslutit sig till detta förslag. Från några håll har man dock förordat att kompensationen skall grundas på uppgifter om antalet arbetstimmar eller avverkade kubikmeter skog eller på den kompensationsberättigades intäkter.

Med anledning av dessa invändningar har departementschefen anfört att de inte kan frånräknas visst fog. Stora svårigheter föreligger emellertid att få några säkra hållpunkter för bestämmande av drivmedelsförbrukningen vid tidlönat huggningsarbete och vid sådan användning av motorsåg som är att hänföra till förvärvskällorna inkomst av jordbruksfastighet eller inkomst av rörelse. Även andra problem är enligt departementschefen förknippade med att beräkna kompensationen med utgångspunkt från intäkterna i deklarationen. Departementschefen instämmer därför i utredningens förslag att i stället lägga avdragsposten till grund för kompensation. Det anförda hindrar enligt departementschefen emellertid inte att uppgifterna i den ansökningshandling som skall fogas till deklarationen i vissa fall kan behöva kompletteras med uppgifter om antalet arbetstimmar, avverkad virkeskvantitet eller röjd areal.

Schabloniserad kompensation

Som framgår av vad som nämnts inledningsvis föreslår utredningen att kompensation skall utgå i huvudsak efter schablonmässiga beräkningsgrunder. Enligt vad utredningen inhämtat uppgår förbrukningen av kedjesmörjolja normalt till en tredjedel av bensinförbrukningen. Priserna på smörjolja varierar med hänsyn till den kvantitet som inköps. Vid köp av en 25-kilosdunk (=28 liter) ligger priset f. n. vid 2:13 kr. Priset på bensin och smörjolja varierar med hänsyn till försäljningsplats. Utredningen har vid sina beräkningar utgått från ett genomsnittligt pris om en krona per liter drivmedel för motorsåg. Vid en schablonmässig återbäring om 25 % av kostnaderna för bensin och smörjolja erhålls ett värde som ungefär svarar mot bensinskatten. Återbäring enligt en sådan schablonmetod skulle alltså ge ett tämligen riktigt resultat. En van skogsarbeters årliga kostnad för användning av motorsåg torde, anser utredningen, röra sig omkring 2.000 kr. En sådan kostnad skulle med den angivna schablonen berättiga till återbäring med 500 kr.

Utredningen framhåller att denna schablon ger ett riktigt resultat, om smörjoljeförbrukningen ligger vid en tredjedel av bensinförbrukningen och om drivmedelspriserna antas vara de nyss uppgivna. Utredningen anser denna schablonmetod vara acceptabel, särskilt som variationerna i smörjoljeförbrukningen kan förväntas minska.

För de fall där den kompensationsgrundande kostnaden är hög — enligt utredningen över 4.000 kr. — föreslår utredningen emellertid att man inte tillämpar den angivna schablonberäkningen utan i stället bestämmer kompensationsbeloppet till ett

belopp motsvarande skatten per liter förbrukad bensin.

Enligt utredningens förslag skall bara den som använder motorsåg yrkesmässigt kunna erhålla kompensation. För att inte i onödan belasta myndigheterna med prövning av helt obetydliga belopp föreslår utredningen att kompensation inte skall utgå, om det kompensationsgrundande beloppet är lägre än 200 kr. Med den föreslagna schabloniseringen skulle sålunda aldrig ett lägre skattebelopp än 50 kr. utbetalas. Någon högsta gräns för rätt till kompensation föreslås inte. Även den som i egenskap av arbetsgivare tillhandahållit bensin åt anställda föreslås komma i åtnjutande av kompensation.

De flesta remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag. En länsstyrelse anser emellertid att man borde överväga att fastställa kompensationen så att den inte behöver betraktas som skattepliktig inkomst. Från något håll görs även den invändningen att kontrollen av att utbetalda belopp blir beskattade kommer att medföra ett merarbete för taxeringsnämnderna.

Departementschefen framhåller att schablonmetoden bör ge ett så rättvisande resultat som möjligt och samtidigt underlätta den praktiska tillämpningen både för berörda myndigheter och för de kompensationsberättigade. Departementschefen anser emellertid att praktiska fördelar skulle vinnas, om man reducerar det procenttal med vilket schabloniserad kompensation skall utgå och befriar det återburna beloppet från skatt. Vid en marginalskatt på 40 % — som torde vara normalt för ifrågavarande förbrukare — nås sålunda samma nettoeffekt (dvs. behållningen sedan återbäringen beskattats) om utbetalning sker med 15 % av den kompensationsgrundande kostnaden utan att

det utbetalade beloppet sedermera behöver tas upp till beskattning. En sådan lösning innebär visserligen en grövre schablon än utredningens förslag, eftersom nettobeloppet blir något mindre exakt, om marginalskatten ligger vid ett annat procenttal än 40 %. Avvikelserna är dock inte större än att departementschefen men hänsyn till metodens fördelar ansett sig böra förordna att kompensationen bestäms till 15 % men i gengäld görs skattefri. Departementschefen framhåller emellertid att det av honom föreslagna procenttalet självfallet kan behöva ändras till följd av ändringar i bl. a. beskattningen samt bensin- och smörjoljepriserna och anser att det får ankomma på kontrollstyrelsen att varje år föreslå det procenttal som skall läggas till grund för bestämmande av kompensationen.

Liksom utredningen anser departementschefen att kompensation med alltför obetydliga belopp inte bör komma i fråga. Därför bör i fråga om det kompensationsgrundande beloppet sättas en nedre gräns under vilken rätt till kompensation ej skall föreligga. Departementschefen finner den av utredningen föreslagna gränsen vid 200 kr. vara väl vald.

Som tidigare framhållits föreslår utredningen att kontrollstyrelsen beslutar i kompensationsfrågan. Om den kompensationsgrundande kostnaden inte överstiger 4.000 kr., beräknas enligt förslaget kompensationen enligt schablonen på grundval av det avdrag för bensin och smörjolja som medgetts vid taxeringen. Om taxeringsnämndens beslut i fråga om taxeringen inte klart anger vad som fått dras av i dessa hänseenden eller om den kompensationsgrundande kostnaden överstiger 4.000, skall kontrollstyrelsen utreda den kompensationsgrundande kostnaden.

Departementschefen ansluter sig till utredningens förslag. Med hänsyn till den skattefrihet, som departementschefen föreslår för det kompensationsbelopp som utbetalas, anser departementschefen dock att beloppet bör, när den kompensationsgrundande kostnaden överstiger 4.000 kr., bestämmas till 60 % av bensinskattkostnaden. Även i sådana fall där förbrukaren inte taxeras till statlig inkomstskatt, t. ex. domänstyrelsen, får det enligt departementschefens mening ankomma på kontrollstyrelsen att pröva frågan om kompensation.

Ansökningsförfarandet

Utredningen har funnit det angeläget att välja en lösning av kompensationsförfarandet som så litet som möjligt inkräktar på taxeringsnämndernas arbete och har därför undvikit en ordning enligt vilken taxeringsnämnden beslutar i kompensationsärendet. Utredningens förslag går i stället ut på följande. Den som önskar få kompensation fogar vid sin allmänna självdeklaration en särskild ansökningshandling med uppgift om det avdrag som han yrkat i deklarationen för kostnader för bensin och smörjolja till motorsåg. Taxeringsnämndens ordförande utmärker på handlingen med ett signum, om avdraget godtagits, ändrats eller lämnats utan prövning. Ansökningshandlingen sänds till kontrollstyrelsen, som fastställer och utbetalar kompensation antingen på grundval av det i handlingen angivna kompensationsgrundande beloppet eller efter särskild utredning av styrelsen. För att kompensationsansökan skall kunna prövas skall ansökningshandlingen obligatoriskt inges tillsammans med självdeklarationen.

Formen för det ansökningsförfarande som utredningen föreslår tillstyrks eller

lämnas utan erinran av så gott som alla remissinstanser.

Departementschefen tillstyrker även förslaget i denna del.

Fullföljd av talan m. m.

Enligt utredningens förslag kan taxeringsnämndens prövning av deklARATIONEN ge tre olika resultat med avseende på det i deklARATIONEN yrkade avdraget. I det ena fallet godtar nämnden avdraget, i det andra fallet ändrar nämnden avdraget och i det tredje fallet gör nämnden en sådan skönsmässig prövning av deklARATIONEN att avdraget inte blir bedömt. I de två första fallen anser utredningen att taxeringsnämndens prövning bör läggas till grund för kompensation. I det tredje fallet föreslår utredningen att det överlämnas åt kontrollstyrelsen — som är beskattningsmyndighet i fråga om bensinskatt — att närmare utreda och pröva yrkat avdrag för kostnader för bensin och smörjolja till motorsåg.

För att undvika kompetenskonflikter mellan taxeringsnämnderna och kontrollstyrelsen föreslås att taxeringsnämndens beslut i fråga om kompensationsgrundande kostnad för motorsåg i regel skall vara bindande för kontrollstyrelsen. En egen prövning av denna kostnad skall styrelsen sålunda bara göra, om den överstiger 4.000 kr. eller om taxeringsnämndens beslut inte innebär något klart ställningstagande till storleken av den skattskyldiges yrkande om avdrag för bensin- och smörjoljekostnader för motorsåg.

Om taxeringsnämndens beslut ändras efter besvär, bör den skattskyldige enligt utredningen kunna med företeende av högre instans' beslut hos kontrollstyrelsen begära den ytterligare kompensation som beslutet kan ge anledning till. Om högre

instans sänker ett av lägre instans godtaget avdrag, bör detta enligt utredningens uppfattning inte behöva föranleda någon ändring av tidigare kompensationsbeslut.

Talan mot kontrollstyrelsens beslut om kompensation föreslås ske genom besvär hos kammarrätten. Över kammarrättens beslut får, enligt utredningens förslag, talan inte föras.

Flertalet remissinstanser instämmer i utredningens förslag. En del framhåller emellertid svårigheterna för taxeringsnämnderna att upprätthålla en tillfredsställande kontroll av riktigheten av de i självdeklARATIONEN lämnade uppgifterna.

Departementschefen biträder utredningens förslag i fråga om fullföljd av talan.

Särskilda frågor

Den angivna schablonen bygger självfallet på nuvarande pris- och skattenivå och på den tidigare redovisade normala proportionen mellan bensin- och smörjoljeförbrukningen. Utvecklingen kan emellertid leda till att schablonen behöver justeras. Utredningen föreslår därför att det bör ankomma på kontrollstyrelsen att för varje beskattningsår till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande den andel av den kompensationsgrundande kostnaden med vilken kompensation skall utgå.

Departementschefen biträder utredningens förslag i detta avseende.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1969 med verkan fr. o. m. inkomståret 1968. Detta innebär att frågan om kompensation kommer att bedömas första gången på grundval av uppgifter i 1969 års allmänna självdeklARATION.

Den årliga kompensationen har av utredningen beräknats till ca 20 milj. kr. Vidare har utredningen beräknat kostnaderna för administrationen till ca 450.000 kr.

Snöskotrarna

Inledningsvis har nämnts att utredningen föreslår kompensation för bensinskatt även i fråga om snöskotrar. Förslaget avser bara skotrar som används inom rennärigen. Utredningen har ansett sig kunna konstatera att det årliga bensinskattebeloppet inte understiger 100.000 kr. Det har emellertid inte kunnat närmare utredas, om eller hur mycket den verkliga siffran ligger högre. Utredningen har därför stannat vid att föreslå att kompensation skall utgå med 100.000 kr.

Vid valet av kompensationsform har utredningen övervägt individuell eller kollektiv återbäring. Utredningen finner att den bästa lösningen är en form av kollektiv kompensation, i synnerhet som de medel som skall återbäras kan förväntas komma till användning på sådant sätt att samerna själva får disponera över dem.

Med hänsyn till att Svenska samernas riksförbund kan anses representera nästan hela rennärigen föreslår utredningen att av bensinskattemedel ett belopp om 100.000 kr. årligen ställs till riksförbundets förfogande att enligt landsmötets beslut användas för ändamål som gagnar de renskötande samerna. Medlen kan användas för stipendier, kursverksamhet, förstärkning av riksförbundets ekonomi etc. För att det

allmänna skall få en uppfattning om hur skattemedlen disponerats, föreslår utredningen att förbundet varje år skall avge redovisning för medlen till lantbruksstyrelsen, som handlägger vissa andra samefrågor.

Utredningens förslag tillstyrks i allt väsentligt av de hörda remissinstanserna. I ett par fall förordas emellertid att medlen tillförs statens lappfond.

Departementschefen tillstyrker utredningens förslag att medge kompensation för bensinskatt till de renskötande samerna och anser sig tills vidare kunna godta att ett belopp om 100.000 kr. årligen ställs till samernas förfogande. Enligt departementschefens uppfattning är detta belopp inte av sådan storleksordning att en individuell kompensation genom det allmännas medverkan framstår som lämplig. Å andra sidan synes medlen om möjligt böra komma de samer till godo som buri kostnaderna för bensinskatten. Departementschefen, som anser att den av utredningen framförda lösningen bäst tillgodoser detta önskemål, förordar därför att medlen ställs till riksförbundets förfogande på sätt utredningen föreslagit.

Inledningsvis har nämnts att propositionen vid riksdagsbehandlingen antagits i huvudsak oförändrad. I enlighet med vad som föreslagits i motionerna I: 789 och II: 1022 har riksdagen emellertid beslutat att ärenden om kompensation för bensinskatt på bensin som förbrukats till motorsågar skall handläggas av länsstyrelserna i stället för kontrollstyrelsen.